Ч. 71 (13.020). Львів, пятниця 1. квітня 1932. Poeztowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Листи з Брукселі.

Наради комісій Міжнародного Обєднання для Союзу Народів. — Українські справи на цих нарадах.

(Від власного кореспондента.)

Брукселя, 23. березня 1932.

Від понеділка 21 ц. м. радять тут комісії Міжнародного Обєднання для Союзу Народів. Наради ці ведуться в одній з саль бельгійської Палати Академій, в сусідстві королівської палати.

В противенстві до загального збору Обєднання (який буде аж у липні), наради комісій ведуться строго довірочно, з повним виключенням нетільки сторонньої публики, а й преси. Можливо, що обставина ця, а може й щось інше, є причиною, що ні один з закордонних щоденників не прислав сюди кореспондента, та що навіть місцева преса не виявляє особливої цікавости до цього зїзду.

Значна частина його учасників — ті самі люди, яких щороку стрічаємо або в сусідстві женевських нарад Союзу Народів або при конгресах національних меншин. Ця категорія людей ріжних мов і народів — одно з післявоєнних явищ і новостей, раніше зовсім невідомих. Це плід тих зусиль до сякого-такого наладнання европейської, чи навіть світової, спільноти людської, якому почин дав пок. през. Вільзон із своїми 14 точками і своєю — як дуже викривленою дитиною! — Союзом Народів. Всі вони знають себе як не особисто, то з імени і з вигляду. Є серед них, очевидно, всілякі духові типи: є трохи (але мало і щораз менше) ентузіястів і віруючих у поступ ідеї зединених держав Европи й світу; є меншинні представники й журналісти, які співробітничають з цими зусиллями без особливої віри в їх майбутність, а тільки тому, що думають, що без тієї слабонької охорони, яку дає меншинам Союз Народів, булоб меншинам ще гірше; є явні й замасковані агенти ріжних урядів, які мають за завдання саботувати меншинні зусилля; є нарешті й блефери, які в дійсности ніякої держави ні ніякої серіозної організації не представляють, а крутяться серед цих кол тільки тому, що котромусь з урядів чомусь вигідно їх туди посилати, щоб осьтак мати скрізь „своє залізо в огні"...

Перша радила Постійна Комісія для правничих і політичних питань, під проводом д-ра Лімбурга (Голяндія). Заступлених було 17 „країв", між ін. Франція, В. Британія, Німеччина, Італія, Японія. Варшава прислала сюди Стронського. Комісії цій представило Польське Обєднання своє предложення в справі „морального роззброєння" — відому вже з Женеви „штуку", яка має заступити неприємну всяким полковникам ідею роззброєння матеріяльного. Як вам подобається ця штука, коли пригадаєте собі події з осені 1930 р.? Заступає тут — дуже прорічисто і зручно, це треба признати, цю „ідею" п. Стронський — той самий, що в польському парляменті зовсім поважно силкувався вмовляти в світ, що Польща не має ніяких зобовязань щодо автономії Східної Галичини. Є тут і п. Шульгин як репрезентант т-ва приятелів Союзу Народів, яке створили емігранти з УНР-івського табору.

Знаменитий польський проект розділено на дві частини: одну передано „комісії для виховання", другу відослано на найближчий зїзд Постійної Комісії, що буде в Парижі.

„Комісія для виховання" теж радила доволі довго над ріжними способами пропаганди ідеї Союзу Народів серед шкільної молоді і широкого загалу. Щодо польського предложення „морального" роззброєння, то комісія обмежила високопарні і „широко закроєні" польські ідеї до тісної програми строго практичної: закликати уряди, щоби давали студентам стипендії подорожі на виклади, зорганізовані Комісією для Інтелектуального Співробітництва. Як бачите, результат доволі худий.

Комісія для дослідів питань промислових, господарських і суспільних радила між ін. над теперішньою світовою крізою, особливо над недолею Середної Европи, тай ще раз піднесла протест проти невільництва в ріжних краях Африки й Азії.

Комісія для національних меншин зібралася під проводом льорда Дікінзона і радила при виїмково великому комплеті. Принято до відома докладне звідомлення проф. Рійсена, ген. секретаря Обєднання, про дотеперішні праці Обєднання над болючим питанням осіб „бездержавних", і ухвалено відповідну резолюцію на адресу Союзу Народів.

Довгу дебату викликало наболіле питання як запевнити людности її права меншинні у випадку, коли уряд їй тих прав відмовляє. Питання це відослано до доповняючого розсліду в комітеті з 5 членів.

Далі вислухала Комісія дуже добре й доступно вироблений реферат Сера Вальтера Немера (того самого, що недавно говорив про галицько-українську справу в Королівському Інституті в Льондоні) про обовязок забезпечити Союзові Народів можливість **повного виконування** прав Союзу як сторожа **прав національних меншин.** На цій дражливій точці вивязалася дуже гостра дискусія між присутніми представниками гноблених меншин і зачеплених держав. Резолюції не ухвалено ніякої, а справу відложено до... будучої сесії.

Так само відложено до другої сесії (липень ц. р. у Парижі) македонську справу тай ще кілька меншинних справ, серед них і галицько-українську.

Після всіх комісій відбулася окремо нарада бюра Обєднання. Також на цій нараді говорено про деякі галицько-українські справи. Принято до відома жалобу львівського ініціятивного гуртка проти заборони заснования українського товариства прихильників Союзу Народів тай постановлено звернутися з відповідним листом до польського товариства прихильників Союза Народів у Варшаві тай до п. Луцького.

Засноване із почину п. Юзефського на Волині т. зв. „українське" товариство прихильників Союзу Народів ще не зголосило свого бажання вступити в міжнародне Обєднання. Кажуть, що воно зголоситься на найближчу сесію. А колиб Міжнародне Обєднання прийняло в свій склад цю дитину п. Юзефського, то — як влучно завважив у кулюарах один із сторонніх представників -- Варшава висилала би крім дотеперішніх двох висланників ще й третього. Мабуть був би ним відомий з Женеви п. Богуславський.

—o—

Наше господарське положення на Народньому Зїзді.

Резолюції до реферату сен. Юліяна Павликовського: „Сучасне економічне положення українського народу в Польщі", виголошеного на Народньому Зїзді УНДО дня 26. березня 1932.

(Продовження)

5. Що українське народне господарство *виключене від правильних господарських кредитів* у польських державних банках, а саме в Банку Господарства Краєвого, фундованім у добі автономії Галичини й українським народом та в Державнім Банку Рільнім, який обертає й українським податковим грошем.

Капітали Державного Банку Рільного служать урядові, коли йде про акредитування кредитоємців з української національної території, на штучне защіплювання т. зв. реґіональної політики уряду, яка по змісті своїм є ярким запереченням природніх і конституційних прав українського народу в Польщі.

Щільне відокремлювання українського національного господарства від правильних господарських кредитів у державних банках не є обосноване ніякими господарськими умовинами, чого доказом те, що український вексель, усе добре забезпечений і з правила викуповуваний, став, не зважаючи на політику уряду, матеріялом гідним редисконту в приватнім Банку Польскім, який є одночасно банком емісійним польської держави.

Політика ізолювання українського народнього господарства від господарських кредтів у державних банках є — при невідрадних господарських відносинах, спричинених і закордонною і внутрішньою, а також і господарською політикою уряду — одним зі звен політики павперизації українського народу, який при господарських хитаннях і несподіванках у Польщі мусить поносити наслідки тих хитань і несподіванок сам коштом власного національного капіталу.

6. Що український господарський рух, а в першу чергу кооперативний, є предметом постійних атак і перешкод з боку уряду, який теж толерує атаки деяких відломів польської преси, котра рух цей клеймить як боротьбу антидержавну чи антипольську. В наслідку такого становища уряду могли мати осінню 1928 р. місце погроми українських господарських установ у Львові, становище таке довело вкінці до чинного виступу органів влади проти українських господарських установ у Львові і в краю у формі лиховісної, противної достоїнству людини та почуванням цивілізованого людства — насильної „пацифікації" в осени 1930 року. Н З взиває У. Н. Р. до дальших заходів з метою добуття відшкодування за матеріяльні шкоди, спричинені українському народові „пацифікацією" з 1930 р.

7. Що *земельна реформа* в руках уряду з засобу господарського перемінилася на українських землях в засіб суто політичний, спрямований проти природніх, історичних прав українського народу і господарських конечностей його хліборобської верстви, як природної спадкоємниці землі української національної території

З земельного запасу української національної території, якої безлісна площа виносить разом у катеґорії приватної і в катеґорії публичної власности 2.465.070 га, а з якої то площі на парцеляцію може бути призначених около 1.600.000 га земельних ужитків на заспокоєння голоду землі майже 1 міліона економічно несамостійних селянських господарств, що майже в цілости становлять українську селянську власність, спарцельовано в часі між 1919—1929 роком 600.284 га, з того у Східній Галичині 227.321 га, на Волині 232.809 га і на Поліссі 140.154 га. До того десятилітнього висліду слід додати ще около 30.000 га за роки 1930-31.

Разом отже спарцельовано около 632.000 га, тобто поверх 36 прц. запасу землі.

Народній Зїзд стверджує, що аграрний устрій на українських землях майже не поправився, а коли йде про Галичину, то навіть погіршився.

Причини цього треба шукати в кольонізації українських аґрарно перенаселених земель цивільними і військовими кольоністами з корінної Польщі.

Урядові цифри вказують, що на українських землях набуло шляхом парцеляції 58.000 родин римо-католицького віроісповідання і 63.000 родин віроісповідання греко-католицького і православного, коли віроісповідна статистика начислює в Галичині около 21 прц. римо-католиків, а на інших українських землях 6—10 прц. Зіставлення це різко підкреслює ширину кольонізації українських земель польським елементом, вселенним на українські землі з корінної Польщі та забрання місцевому селянству, без огляду на народність, поверх 2/3 розпарцельованого запасу землі.

Народній Зїзд стверджує, що на основі пра-

вопорядку в орудуванні землею, що його завели спершу розпорядок Ради мін'стрів з 1. вересня 1919, а опісля закони про переведення аграрної реформи з дня 15. VII. 1920 і тепер обовязуючий закон з 28. XII. 1925, — кольонізація українських аграрно перенаселених земель кольоністами, що походять зпоза їх меж, кваліфікується як явне потоптання закону і юридично є неважна.

Народній Зїзд стверджує, що *військова кольонізація Волині й Полісся*, оперта на законах з 17. XII. 1920 про перенятття і надання землі жовнірам польського війська, довела до перенятття на цих землях около 245.000 га землі і до осадження там *безплатним способом* 4.547 родин військових кольоністів (у тім на Волині 3.251 родин, а на Поліссі 1.296 родин) оплатним способом около 11.000 родин з наділами від 6—45 га (пересічний наділ около 16 га землі).

Народній Зїзд стверджує, що правним актом, який ліквідував військове осадництво, була соймова ухвала з дня 24. квітня 1923.

Народній Зїзд стверджує, що т. зв. *ліквідаційна новеля* до закону про військове осадництво з дня 17. XII. 1920, ухвалена у варшавському парляменті 10. III. 1932, є по суті своїй *новим поширеним і поглибленим законом про військову кольонізацію*, бо: 1) творить нові запаси землі на військову кольонізацію; 2) отвирає змогу вже закваліфікованим жовнірам, а ще на землі неосілим (около 4.000 осіб) осісти на землі безплатно; 3) всіх дотепер осілих оплатним шляхом, себто тих, які купили землю чи то заплатарно на основі закону з 17. XII. 1920, чи з державної парцеляції, веденої на основі постанов закону з 15. VII. 1920, а навіть з 28. XII. 1925 „про переведення аграрної реформи", а також арендаторів державної землі має уряд цими землями обдарувати, звільнюючи їх від сплати решти ціни купна або від заплати арендованого чиншу (таких кандидатів є около 18.000 осіб); 4) поширює право до безплатних військових кольоній на родини упавших в боях 1920 р. жовнірів польських військ; 5) творить змогу виміни землі на ліпшу з доданням до 500 зол. на кошта переселення військового кольоніста, з метою дотеперішню військову кольонізацію, яка в 3/4 є кольонізацією в діяспорі, скупчити в окремі військові оселі; 6) творить основи до незнаних досі наділів землі на річ суспільних організацій військових кольоністів, як народні доми, кооперативи і т. ін., також школи і костели; 7) уповажнює раду міністрів поширити військову кольонізацію поза 22 українські, білоруські і литовські повіти, вичислені в законі з 17. XII. 1920.

(Продовження буде.)

——o——

Наступ польського костела.

(Кореспонденція з Волині).

В числі 24. „Діла" з 3. лютого ц. р. прочитали ми знаменну вістку, що в луцькій лат. дієцезії завдяки послідовній акції епископа Шельонжка число римо-кат. парафій зросло з 59 на 130. Ці цифри промовляють аж надто виразно, до чого змагає наш „приятель" біскуп Шельонжек і тому варто вже раз приглянутися ближче тим містеріям луцької римо-кат. дієцезії. Це тим більше, що як довго єпископ Чарнецький не має юрисдикції, так довго латинський біскуп Шельонжек виконує її також щодо уніятських українців. Мимоходом треба зазначити, що слово „українці" напевно зіритує біскупа Шельонжка, бо він тої назви не признає і в своїй дієцезії хотів би мати тільки „русінуф" і „русіньскі живйол". Це вороже до нас становище не перешкоджає біскупові Шельонжкові удавати великого приятеля унійної акції еп. Чарнецького та виголошувати „з намашченем" гарні промови, які суперечать ділам.

Писав колись пос. д-р Баран у „Ділі", що плян біскупа Роппа про переведення двообрядовости серед українців-уніятів уже погребаний. На жаль, це помилка: ту двообрядовість переводить тишком-нишком біскуп Шельонжек у своїй дієцезії! Подам тільки два приклади: в селі Жабчі є латинський ксьондз Дієковський уніятським парохом; а донедавна в селі Ождюричах був уніятським парохом латинський ксьондз Евстахій Сімон, котрий тепер став латинським парохом у Вишенках. Не знаємо, чи Рим знає про цю тактику біскупа Шельонжка, який, видно, позаздростив „слави" біскупові Пшездзецькому у ворогуванні до всього, що українське.

Нових уніятських парафій на Волині тепер не творять, хоч можна би, бо це очевидно не по лінії замірів луцького біскупа і треба би може допустити якого уніятського священика з Галичини, а цього біскуп Шельонжек боїться більше, як чорт свяченої води... Тяжка, дуже тяжка праця жде епископа Чарнецького по таких потягненнях біскупів Пшездзецького і Шельонжка. Але зате біскуп Шельонжек творить латинські парафії, де є лише кілька латинників-кольоністів, от як прим. у Вирці, де латинський ксьондз примирає з голоду для браку доходів, бо так хоче амбіція біскупа Шельонжка. А при тому все робиться буцім-то для релігійного добра вірних, але — борони Боже! — не для латинізації і польонізації!..

І для осягнення своєї цілі підганяє біскуп Шельонжек своїх ксьондзів до будови костелів і каплиць за всяку ціну. Ксьондзи стягають від господарів — часто також від українців — жертви без перестанку, хоч селяни в теперішній скруті зачинають голодувати. Але що такий ксьондз не зробить, аби приподобатися своєму амбітному біскупові! До чого це доводить, нехай за доказ послужить трагедія, якої свідками ми недавно були у Ковлі. Латинським парохом був тут інфулат Шнарбаховський. Захотів він заслужитися перед своїм біскупом і зробити Ковель твердинею латинства й польськости: будував величавий костел. А що така будова коштує величезні гроші, то зрозуміло, що людям було за багато вічних складок; треба би було застановити будову костела. Але що сказав би на це луцький біскуп? І бідачисько інфулат пустився на слизьку дорогу... Крутив, як довго міг, аж минулої осени дійшов до краю: за фальшування векслів і видачу чеків без покриття грозило йому арештування. Тоді він пішов до свого біскупа по рятунок, а не одержавши його, мав попращатися словами: „Ave, episcope, moriturus te salutat". Три дні пізніше — саме перед арештуванням — інфулат Шнарбаховський нагло помер... на удар серця, а добре поінформовані люди кажуть, що покінчив самогубством через отроєння. Його наслідник канонік Токаржевський, як бувший капелян маршала Пілсудського, дістав у Варшаві субвенцію в сумі 120.000 зол., а Банк Господарства Краєвого дав — не зважаючи на теперішню скруту — позичку 100.000 зол. і так запобігли скандалові, стягаючи пофальшовані векслі. Одначе фактом є, що жертвою тої манії будування костелів на українській землі впав інфулат Шнарбаховський, який ішов по лінії акції біскупа Шельонжка. Чи цей сумний факт буде для біскупа Шельонжка категоричним імперативом, щоби занехати догоджувати своїм амбітним аспіраціям через будову костелів на наших землях, сумніваємося, бо ось доходять слухи, що в Рожищах, де канонік Зволінський також будує костел, атмосфера робиться душна...

Цьому розгонові латинства на нашій прадідній землі могла би зробити кінець тільки серіозно переведена унійна акція епископа Чарнецького. Якщо Римові йде дійсно про унійну акцію, то епископ Чарнецький мусить одержати юрисдикцію, аби міг опертися задушевним затіям біскупів Пшездецьких і Шельонжків. Побачимо...

Петро М.

Естонія перед зміною конституції.

ТАЛЛІН, 30. III. ПАТ. В естонському парляменті приступили до дискусії над проектом зміни конституції. Представник соціялістів виголосив промову, в якій скритикував проект створення окремого уряду президента держави, бо розподіл праці між президентом і премієром є дуже часто причиною кризи уряду та творить непорозуміння між парляментом і верховною державною владою. На його думку теперішній проект не надається до зміни конституції. Бесідник противився теж проектові зменшення числа послів до парляменту. За зменшенням послів навіть до 50 заявився Стредмен, але виступив проти роздвоювання уряду президента та премієра, мовляв, не треба творити влади невідповідальної за свою діяльність. Він може погодитися на окремий уряд президента лише по зразку Злучених Держав.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. КВІТНЯ 1932.

ЯРОСЛАВ ГАШЕК.

Роззбройна конференція.

На голову роззбройної конференції культавого Тому Гавкінса в Сан Франціско ждав яхт. Погойдуючись на хвилях Тихого Океану, він мав провітрюватися весь той час, поки знову не збереться роззбройна конференція, яка мусіла трохи відпочати.

Лікарі, які лікували поодиноких членів тієї конференції, ствердили в більшости з них запір, ознаки безупинної меланхолії, біль голови та замулення жолудка, як наслідок поведінки членів на безчисленних банкетах. Після кожного такого банкету члени конференції тратили всяку змогу ясно думати та страшно дивувалися тим теревеням, що їх друкували на другий день часописи у формі звітів із їхніх засідань.

Наприклад, цими днями приключилося, що коли вони вернулися з банкету просто на засідання, до них причепився якийсь професор зі зїзду товариства для боротьби з алькоголізмом. Йому віддали голос.

Професор корчево держався трибуни, раз-у-раз бився в груди, крутився наче страхопуд у хуртовину та більше як три годині говорив про вибух у 1775 році вулкану Страмболі на Ліпарійських островах. Після його триголинної промови всі переконалися, що він верзе небилиці, та що він нічого спільного із засіданням роззбройної конференції не має. На нього кинулася служба, заздалегідь приголомшила його, щоби не боронився та відвезли до поліційного комісаріяту для ревізії ідентичности.

Всіх учасників конференції пригнобила ця пригода. І вони самі відчували, як з дня на день туманіють.

Про це більше, ніж що інше переконав їх поміщений у часописах останній звіт. З нього вони довідалися, що вчора на 15-ому нічному засіданні роззбройної конференції рішили:

„*Точка 26.* Тому, що выяснилося, що китайська республика не має ще ніодного дреднавта та панцирного кружляка, роззбройна конференція постановляє:

Держави, які беруть участь у конференції, зобовязуються предложити китайській республиці позичку на три роки в сумі 300 міліярдів, щоби вона могла здогонити у роззброєнні інші держави, які беруть участь у конференції... Китайська республика зі свого боку зобовязується до трьох літ на основі спеціяльної програми збудувати 40 дреднавтів, 30 панцирників, зобовязується висадити 5 своїх кружляків третьої степені старого типу та піддати Кантонську пристань під контролю міжнародньої конференції. Держави, які беруть участь у конференції зі свого боку не мають нічого проти участи представників китайської фльоти в будові Сімпльонського тунелю...

..та будови телефонічної станції на горі Арараті", — з острахом читали далі члени роззбройної конференції.

Голова Тома Гавкінс зовсім протверезився від тих звідомлень і сумнівався про правдивість надрукованих звісток. Все ж таки, коли йому подали стенографічні протоколи засідання, його малощо не вдушила дихавиця: всенький 26-ий уступ був його власним предложенням. Приняли це предложення одноголосно, з додатком члена конференції Вудворта:

„...Рівночасно муринська республика Ліберія дістає дозвіл побудувати пять підводних човнів, лише під тією умовиною, щоби їх вималювати муринськими барвами"...

...„Нічого дивного, — повідомляли дальше часописи — що голова Тома Гавкінс тремтячим голосом, що так підходив до його худощавого лиця, виголосив на засіданні конференції одну гарну промову: — „Годі, панове, заперечити, що наші засідання досі скінчилися великими успіхами та дали величаві вислідти. Ми опрацювали 26 предложень і прийняли постанови в 26-х точках.

„— Ви всі знаєте, що в праці я не щадив мого здоровля. Одначе, панове, саме наша праця вимагає, щоби обережно ставитися до нашого здоровля. Надмірна праця звалить і вола. Наші нерви повинні відпочати.

„— Тому, панове, я пропоную розїхатися на три тижні, щоби набрати нових сил. (Гучні оплески.)

„— Член конференції Ле Ру, що саме вернувся в непристойному стані з недалекого ресторану, входить на бесідницьку трибуну, вдаряє пястуком об стіл і кричить: „Геть зі мною! Викиньте мене відсіля!"

Після тієї пригоди прийшов до слова представник Болівії Хуарадо де Вега. Він сказав, що голосує проти предложения пана голови конференції. Вже третього дня після того як почалася праця, він в імені свого уряду просив, щоби республиці Болівії залишити справжню скількість її армії 12 озброєних людей, що охороняють президента та вдержують порядок у землі. Тимчасом конференція, ще підчас розгляду того питання, рішила, щоби [illegible] на протест делегата, [illegible] Болівія збільшила своє військо з 12 на 120.000 люда. Мотивувала це тим, що [illegible]

Справа адміністраційних кар на українську кооперацію на Волині.

Вирок Найвищого Суду у Варшаві.

В літі минулого року почали деякі староства на Волині, а в першу чергу староство в Дубні, велику нагінку на українські кооперативи, накладаючи на членів управи кооператив високі грошеві гривни за всякі дрібні переступства, і то звичайно неузасаднені. Між іншим староство в Дубні наклало високі гривни на членів управ молочарських кооператив за те, що на сметанкових станицях кооператив не були уміщені вивіски. Покарані гривнами відкликувались до окружного суду в Рівнім, одначе і цей суд прихилявся до становища староства, а спираючись на постанові арт. 33. промислового закону, видавав на членів управи українських молочарських кооператив високі присуди на гривни, які нпр. у 3 членів управи кооп. в Уїздцях дійшли до суми 9.900 зол., з заміною на арешт на випадок нестягнення гривни. Найбільше таких присудів упало на членів кооперативи „Упертість“, дубенського повіту, а саме Евгена Піндичука, Якима Поліщука і Павла Дорецького.

Названі тут члени управи кооперативи внесли через канцелярію адвоката Миколи Багринівського в Рівнім касацію від тих присудів окр. суду в Рівнім до Найвищого Суду у Варшаві. Дня 21. березня ц. р. відбулася перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа в тій-же справі. Обвинувачених боронив посол д-р Степан Біляк, адвокат в Городку, предсідником сенату Найвищого Суду був с. Н. С. Ст. Ґіжицький.

Оборонець д-р Ст. Біляк підніс в обороні, що сметанкових станиць не можна уважати ані окремими відділами, ані філіями кооператив, які обовязані мати окремі вивіски, а на всякий випадок по думці арт. 5. уст. II. розп. през. про пром. право і § 3. виконного розпорядку до промислового права (Вістник Д. З. ч. 53. поз. 468 з 1927 р.) для промислових підприємств, ведених правними особами (отже й кооперативами), мають бути установлені заступники, що малиб законні умовини для ведення промислу. Ці заступники мають бути зголошені промисловій владі I. інст. і лише ті заступники відповідають перед промисловою владою за ведення підприємства згідно з постановами про промислове право.

Найвищий Суд прихилився до правного становища оборонця і *вирок окр. суду в Рівнім дотично усіх обвинувачених зніс.*

Цей вирок Найвищого Суду має засадниче значіння, особливо для нашої кооперації на Волині, бо таким чином члени управ наших кооператив, засуджені на гривни, які йшли в десятки тисяч золотих, будуть тепер від них звільнені.

—o—

З життя наших установ.

Загальні Збори Краевого Господарського Товариства „Сільський Господар“ у Львові.

Дня 29. березня ц. р. відбулися Загальні Збори Товариства „Сільський Господар“ у Львові. У Зборах взяло участь 105 делеґатів та відпоручників Кружків і філій „Сільського Господаря“, кооператив усіх видів та кооперативних централь. Між присутніми делеґатами була більшість селян.

Збори відкрив президент Товариства о. *мітрат Тит Войнаровський*, який підкреслив історичне тло сучасних відносин українського хліборобства. Зокрема згадав довголітніх членів Ради чи інших органів „Сільського Господаря“, які упокоїлися в цьому році, а саме М. Галущинського, д-ра М. Коцюбу та д-ра В. Охримовича.

Звідомленя з праці здавав *дир. інж. Евген Храплнвий.* У звідомленню зазначено, що важке положення нашого села, витворене у звязку зі світовою та питомою власною господарською крізою, мусіло відбитися теж і на праці Товариства. Однак організаційна праця не тільки не спинилася, але — навпаки — кріпшала, чого вислідом є те, що в цьому році *прибуло 67 Кружків* „Сільського Господаря“ і їх число збільшилося до 1189. Збільшилося також число агрономів на повітах на трьох і виносить сьогодня 15, а всяка інша організаційна праця краю посунулася добре наперед. Треба згадати окремо, що Т-во співпрацює тепер з усіми ділянками кооперації, а свої фахові справи вирішує на зїздах агрономів, яких у цьому році відбулося два. В ділянці аґротехніки переведено 678 досвідів, коштом 13.406 зол., які в цілости видобуто зпоза каси Товариства, пропаґовано городництво та садівництво, роблено аналізи землі і т. д. В зоотехніці звернено увагу на контролю молочности, яка дає знамениті висліди і обнимає вже 12 місцевостей з 1114 коровами. Поширюється фонди допомоги на випадок загибелі худоби, заводиться плекання безрігн на сало і бекони, розводиться несливі кури і контролюється дві зразкові обори, (власність „Маслосоюзу“), заложено власний зразковий курник і т. д. Окремо займається Товариство поширюванням нових способів пасічникування через уладжування курсів та видавання часопису „Український Пасічник“. В господарській школі в Коршові уладжено два довші курси, оба фінансово самовистарчальні. Видано 9 книжок і календар з 130.000 аркушами друку і в 23.500 примірниках. Двотижневик „Сільський Господар“ має тепер 10.000 заплачених передплатників і в гуртовім замовленні коштує три зол. на рік. (Найдешевший український часопис!)

Фінансове звідомлення провадив *дир. д-р Михайло Холевчук.* Цей рік замкнуло Товариство дефіцитом 17.000 зол., а це тому, бо не дописала допомога господарсько-споживчої кооперації, яка не вважаючи на працю Товариства, звернену саме на ділянки, з яких та коперація має наглядні користи, дала централі в цьому році всього 1.390 зол., коли молочарська кооперація дала з горою 13.000 зол. Замітне, що вкладки до Товариства „Сільський Господар“, які є обовязковими по статуті для кожної кооперативи, зібрано тільки у двох повітах (Золочів і Копичинці) Треба зауважити, що дефіцит оправдується цією великою працею, яку Товариство дійсно зробило для нашого села, що підкреслювали делеґати з місць.

В дискусії забирало голос 21 промовців, здебільша селян, які річево ставилися до праці Товариства та вказували на ці засоби, яких досі у нас не використано. Однозгідно підкреслювано, що організація „Сільського Господаря“ находить чимраз живіший відгук на селі та що кооперація у свому власному інтересі мусить цю працю підтримати. Присутній голова Центросоюзу посол *О. Луцький* заявив, що допомога господар-

сько-споживчої кооперації для „Сільського Господаря“ буде в цьому році видатнішою, ніж досі. Хотять оподаткувати весь експорт нашої кооперації на роботу „Сільського Господаря“.

Потім розглянено *плян праці і бюджет* Товариства на цей рік. Той бюджет замикається теж дефіцитом, а то з огляду на відсотки, які платить Товариство від довгів. При цьому обговорили учасники з місць (15 промовців) плян праці і санації фінансів та одноголосно його прийняли. Приступлено до доповняючого вибору членів Ради, вильосованих в цьому році. Вибрані на членів Ради: *інж. Юліян Павликовський, радн. Володимир Кобринський* — Коломия, *пос. Тершаковець Гринь* — Комарно, *Островський Володимир* — Луцьк, *о. Ломницький Евген* — Вільшаниця, *дир. Ковальський Павло* — Теребовля; заступниками: *Венгер Ілько* — Підліски, *о. Ковалюк Тимотей* — Скнилів. Контрольна Комісія лишилася в такому складі, як попереднього року.

Після обговорення ще деяких біжучих справ у внесках і запитах, вичерпано порядок нарад.

Ці збори нашої центральної господарської установи, які відбувалися серед небувало важкого господарського положення, та в яких проте взяло численну участь наше селянство через своїх делеґатів були доказом, що „Сільський Господар“ стає необхідний для нашого села. Його реальна праця, яка дає реальні користи нашим селянам й яка їх гуртує у своїй власній хліборобській організації, находить чимраз більший попит на нашому селі і чимраз більше зрозуміння у нашого селянства. Доказом цього високий рівень дискусії, поважна та річева критика, та зокрема повне довіря до фахового проводу „Сільського Господаря“. Це були одні з тих небагатьох наших зборів, які проходили поважно і серед ділової атмосфери.

республики Перу та Чіле, мають по 120.000. На основі принципу, опрацьованого конференцією відношення збройних сил сусідніх держав повинно висловлюватися у відношенні 1:1.

„— Панове, — сказав схвильований Хуарез де Веґа — поважані збори! Саме сьогодні я дістав лист від мого уряду, який вказує на абсурдність постанови поважаної конференції. Всього є у Болівії яких 80.000 мущин, — а ви хочете, щоби вдержувати 120.000 армію. Невже ми маємо розрізати їх по половині, чи може позичити в сусідів іще 40.000 вояків? Та тоді ми нарушили би іншу постанову конференції, яка забороняє набирати військо в сусідніх країнах. Правда, вам дають речинець трьох літ, та, панове, подумайте самі, чи можемо ми так скоро розмножуватися? Панове, я вмію трохи рахувати...

„Тут йому перебиває представник Чіле:

„— Ви брешете! Дайте сюди наукову енциклопедію! (Галас і збентеження.)

„Голова дзвонить і посилає секретаря за енциклопедією, а представникові Болівії відбирає слово. Голова говорить із жалем:

„— Панове, ви щойно були свідками зайвої та недоцільної демострації. Не находжу слів щоби сказати, як у глибині душі мене засмутило все те, що трапилося.

„У цю хвилину приходить секретар і просить, щоби йому позволили говорити.

„— Панове, в науковій енциклопедії Болівії нема“.

„Представник Болівії встає блідий, ще більше схвильований та каже:

„Поважані збори, 2.347.000 квадратових кільометрів!“

„Одначе голова відбирає йому слово та просить секретаря говорити дальше...

„— Тому, що Болівії нема в енциклопедії та взагалі про неї не згадують ні словечком, то й для нас також не істнує якийсь там пан болівійський представник із своїми дванацятьма вояками! (На салі сміх.) Я пропоную відібрати йому мандат і виключити зпоміж членів конференції. (Голос: „Вихався сюди!“) Пригода, що трапилася — дуже сумна та наглядно доказує, з якими труднощами мусить конференція боротися. Хай не кажуть, що вона відграє комедію!“

„Предложення про виключення представника Болівії прийняли одноголосно, крім одного члена, який тоді спав за своїм столом. Коли ж пробудився припадково, бо попекло його цигаро, яке догоряло йому в зубах, підвівся та сказав: „Проти“. Ледви він встиг сісти, як розлетівся паркет салі й страшний вибух пробив величезний отвір до інших саль палати. Потім стало сипатися вапно. Члени конференції падали вниз і щойно після того, як розійшовся дим, можна було бачити голову Гавкінса, що висів під стелею на одній штанці та робив такі рухи, наче б учився плавати. При цьому він кричав: „Боже мій!“ Коли справу докладно розслідили, ствердили, що вибух не мав політичного підкладу.

Представники одної фабрики вибухових матеріялів внизу ждали на деяких членів конференції розброєння, щоби предложити їм щойно винайдений вибуховий матеріял „Вашингтон“.

Один із них через помилку вийняв замість... сірників коробку вибухів і необережно пустив її на долівку.

Ось чому кульгавий Тома Гавкінс відіхав відпочати на Тихому Океані.

Переклав *Михайло Лотоцький.*

—o—

ТАРДІЄ ІДЕ ДО ЛЬОНДОНУ.

ПАРИЖ, 30. III. ПАТ. Французьке міністерство закордонних справ оголошує комунікат із подробицями виміни думок між французьким і анґлійським урядом у справі поїздки французького міністра Тардіє до Льондону на конференцію чотирьох держав. Тардіє покине Париж у неділю та виїде до Льондону; це буде відповідь на запрошення анґлійського уряду з початку березня. Разом із мін. Тардіє поїде мін. Флянден. Щодо конференції чотирьох держав, що мають виготовити запрошення до 5-х країн середущої Европи у справі налагоднання їхніх господарських обставин, — ситуація вказує, що на конференцію погодилися одноголосно, але досі не можна устійнити речинця з огляду ваганъ щодо справжніх можностей урядів і міністрів, що мають на ній зустрінутися.

БЕРЛІН, 30. III. ПАТ. Заповіджений виїзд міністра Тардіє до Льондону занепокоїв німецьку пресу. Праві органи дошукуються у визначенні конференції французьких і німецьких міністрів побіди французької дипльоматії та висловлюють здогад, що французьким міністрам удасться легко придбати згоду анґлійського уряду на французькі пляни. „Берзен Цтґ.“ пише, що канцлер Брінінґ не могтиме особисто виїхати до Льондону, представником Німеччини на конференції буде держ. секретар фон. Бельов. Брінінґ залишиться в Німеччині у звязку з виборчою кампанією.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ ЩЕ НЕ ПОКІНЧЕНІ.

ТОКІО, 30. III. ПАТ. У китайсько-японських мирових переговорах не устійнена ще найважніша точка у справі відвороту японських військ. Конференція для вирішення цієї справи відбудеться 31. ц. м.

—o—

Економічний огляд.

Експортові можливости для гуцульських виробів.

Державний Експортовий Інститут у Варшаві оголосив, що в Злуч. Державах Америки є великий попит між іншим теж на вироби з дерева, як ложки, тарелі, шкатулки і т. і., звичайні та артистично-декоративні. Добре булоб, аби заціхавились цим наші виробничі кола на Покутті, при чому моглиб вони ввійти у звязок із нашими купцями по тому боці Океану. Згаданий Інститут дає інформації дотично експорту тих артикулів.

Німці, наддунайський бльок, облігації Шлеськ-Гдиня та Польща.

З численних господарських турбот, які обсіли Польщу внутрі краю, замітні три турботи, що відносяться до господарських її взаємин зі світом. Перша з них — недавня загроза загостреної митної війни з Німеччиною, сяк-так щасливо... відсунена на пізніше. „Завішення зброї" — назвав хтось влучно зміст комунікату, який появився в суботу на закінчення польсько-німецьких переговорів. Тимчасово заломане вістря максимальної тарифи, звернене проти Польщі, як теж дозволений Польщею експорт німців у рамцях 1931 р. — це тільки мале злагіднення сусідських взаємин. — Друга турбота Польщі — це наддунайський бльок без неї і грізне мементо для четвертини її вивозу. Зате — як подає „Польонія" — Франція обіцює Польщі відшкодування у формі позички, на яку — мовляв — зложаться французи й англійці. — Позичка! Чарівне слово. Вонаж і є тою третьою журбою польського уряду, бо ніяк не вдається сльокувати на франц. фінансовому ринку облігацій вугляної магістралі. А цеж іде про розмірно незначну квоту 300 міл. фр. (400 міл. фр. Польща дістала негайно після підписання арендового договору). Не виключена річ, що завдяки позичці вдасться Франції вмовити в Польщу те, що — як Франція тепер голосить — Польща... „самовистарчальна" і входити в наддунайський бльок їй не потрібно.

Полекші для довжників „Банку Рольн-ого".

У комплексі заходів уряду біля ратування рільництва з руїни находяться пільги „Банк-у Рольн-ого" для його довжників. До цих пільг належать: прольонгата залеглостей, продовження речинців сплати позичок, знижка процентової стопи. На жаль, наші хлібороби майже не користають із кредитів згаданого банку, бо не мають до цього змоги, отже й ці пільги їх не втішать.

Купецтво й уряд.

В купецьких колах Польщі нарікають, що уряд опікується промислом, в останніх місяцях теж і рільництвом, а на важку ситуацію купців майже не звертає уваги. Торговля, що утримує 6.4 проц. населення Польщі, бере участь у загальній сумі податків 34 відсотками, у чому виразно проявляється надмірне обтяження. Дня 18. ц. м. відбулась конференція у Міністерстві Пром. і Торг., на якій присутні були представники ріжних бранж, а 23. ц. м. друга т. зв. пресова конференція в Т-ві Польських Купців у Варшаві. Під впливом спільних розмов рішив уряд покликати до життя окрему комісію для справ торговлі. Намічено вже головні напрямні діяльности цієї комісії, як теж організаційну структуру.

Покриття золотого.

Згідно з оголошеним біляснсом Польського Банку на 20. ц. м. покриття самим золотом обігу банкових білетів було 56.52 проц. У цьому сила валюти та одночасно нагадується афоризм одного польського письменника: „Золотий стоїть, а господарство лежить".

Німецькі репарації.

Нещодавно гомінка справа — за останній час доволі притихла, поступаючись хвилево іншим актуальним подіям, як ось наддунайський бльок, фінансові відносини в Англії і т. д. Та вже швидко поверне вона на порядок дня. Дня 1. липня ц. р. кінчається мораторія Гувера. На червень визначена в Льозанні конференція. Париж у розмовах із Льондоном усе більше акцентує справу репарацій. Між 8.—10. квітня заповів Тардіє візиту в Льондоні. Як подає преса, має він намір порушити там три важні проблеми: проблему роззброєння, наддунайського бльоку і репарацій. Ворожать, що в тих розмовах візьме участь теж новий америк. амбасадор у Льондоні Меллон. Досі в ці розмови мішався амер. амбасадор у Берліні Секет.

В Америці.

Надії на останню акцію Гувера завели. Вправді урухомлення кредитів і т. д. спинило дещо ділання наслідків господарського краху, але очікувана конюнктура, мов злудна фата моргана, втікає все дальше. Сталевий промисл, який в Америці є показчиком поємности ринку — в останніх тижнях знову зменшив свою продукцію, від початку року на 15 проц. Цей промисл працював ще минулого року в 57 відсотках своєї спроможности, а тепер працює в 25 відс.! Теж і зовнішня торговля помітно скорчилася. Від початку ц. р. на 20 відс.! Індекс промислових акцій на нюйорській біржі від смерти Крігера (замітна подія для біржі) впав з 57 на 53.8 проц. Не зважаючи на те, в Америці ожидають доброї конюнктури найдальше на осінь. Тимчасом під впливом великого бюджетового дефіциту захитався долар і пішли балачки про те, що Злуч. Держави відступлять від золотового паритету.

В Швайцарії.

Упадок експорту, а з тим редукція допливу заграничних девіз, відсутність заграничних льокат у швайцарських банках, таких модних донедавна в світі капіталістів, та занепад туристичного руху — спричинили те, що й Швайцарія, цей острів „блаженних", відчуває все гостріше крізу. Запаси золота Шв. Банку корчаться. Не помагає й те, що Швайцарія користується часто своєю невтральністю, немов за часів вел. війни, аби робити інтереси. Вона посередничить у торговельній виміні держав, що ведуть між собою митні війни, виставляючи свідоцтва походження для імпортованих артикулів. Між іншим польська преса нарікає, що поруч з Гданськом Швайцарія є найбільшим контрабандистом до Польщі товарів німецького походження.

Фінляндія — країна кооператив.

У колах наших кооператорів та в кооперативній публіцистиці часто згадують Данію, як країну зразкової кооперативної організації. Накладом видавництва Струппе й Вінклер у Берліні вийшов щойно переклад книжки Thorsten-a Odhe п. н. „Finnland, das Land der Genossenschaften". В цій книжці зясована докладно структура, як теж розвоєва історія не менш цікавої та могутньої кооперативної організації, яка виросла протягом десятиліть на терені країни озер і трясавиння, завдяки муравлиній праці фінляндських кооператорів. **В. Н-вич.**

Евген Голіцинський.

(На могилу дорогого товариша).

В „Ділі" була вже згадка про несподівану, передчасну смерть інжиніра Евгена Голіцинського, доцента Української Господарської Академії у Подебрадах, що помер уночі з 16. на 17. березня в Празі в німецькому шпиталі. Хочу тут докинути пару слів до цеї згадки з огляду на особу Покійного, що належав до заслужених діячів Наддніпрянщини. Замолоду належав Голіцинський до визначніших членів славної РУП. (Революційнсї Української Партії), що рішуче порвала зі старим дводушним українофільством і започаткувала нову добу в українському житті. В грудні 1902 р. бере він участь у першому зїзді РУП. і входить у вибраний на зїзді Центральний Комітет партії. Який рік опісля опиняється у Львові, де під псевдонімом „Лозенко" разом із своєю першою жінкою (Катериною, „Лозою"), В. Винниченком, Ол. Скорописом, М. Меленевським („Баском"), Н. Карівцем („Кавуном") та ін. займається друком партійної літератури (часописи „Праця", „Селянин", брошури й відозви) та перевозом її за Збруч. Один мент із тодішнього життя Небіжчика схопив Винниченко („Ежень" у оповіданні „Виривок із споминів").

Із РУП. еволюціонує Голіцінський до Української Соціялдемократії. З пізнішої політичної діяльности Покійного треба згадати його тріразову відважну подорож за кордон у часі світової війни для звязку з „Союзом визволення України": двічі в 1915 через Балкан: у травні до Софії й Царгороду, а в зимі й до Відня, звідки зіздив до Будапешту на конференцію з гр. Тисою. Конференція ця відбулася 14. грудня при участи д-ра Костя Левицького, д-ра Льва Ганкевича, д-ра Гіядора Стрипського, д-ра Льонгіна Цегельського, Ол. Скорописа й о. Водички. Знаком цього побуту була й його статтейка про відносини на Україні в ч. 60. „Вістника" Союзу з 25. XII. 1915, під псевдонімом Маруся. Пізніше приїздив Покійний ще раз через Стокгольм до Берліна.

1918 р. за Центральної Ради був Голіцинський головою української делегації до Німеччини для друку грошей, а 1919 за Директорії послом до Латвії (спочатку був призначений до Вашінгтону, але заступлений Ю.Бачинським). В 1920 р. опиняється разом із урядом УНР. на еміграції в Тарнові, звідкіля переїздить до Львова. Тут його жінка (друга, донька артистки Борисоглібської) з успіхом грає на українській сцені, а він викладає хемію на Українській Технікі. В 1923 р. виїздить до Чехії, де стає доцентом хемії при Українській Господарській Академії в Подебрадах.

Тихий, скромний і обовязковий полишив він щирий жаль у всіх, хто його знав

Вічна Йому память!

Вол. Дорошенко.

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

ІРЛЯНДСЬКА СПРАВА.

ДЕБЛІН, 30. III. ПАТ. Відповідь англійського уряду на декларацію ірляндського уряду переносить справу присяги на вірність і річних сплат на переговори між обома урядами. Сподіються дальшої виміни нот. Уряд де Валери вижидає зовсім спокійно, переконаний у своїй правді. Косгрейв і члени бувшого уряду радять над положенням. Косгрейв здержиться від якоїнебудь акції до хвилини урядових внесків у соймі. Керманич групи лейбуристів Нортон заявив, що Лейбур Парті завжди обставала за мирним вирішенням і тепер стоїть на становищі, що ірляндський нарід має свої права, на які нікому не вільно зазіхати.

На заяву Томаса в Палаті Громад, що треба вдержати в конституції Ірляндії присягу та грошеві зобовязання, дивляться тут як на сяточну маніфестацію англійського становища з політичних конечностей. Вступна стаття органу влади „Айріш Прес" називає заяву Томаса натиском на ірляндський уряд. Часопис зазначує, що тепер англійські погрози не можуть впливати на ірляндську політику та заповідає, що присягу знесуть, не зважаючи на те чи докази Томаса оправдані. У справі річних сплат за викуп землі часопис опрокидує леґальність порозуміння в тій справі між Анґлією та ірляндським урядом із 1926 р.

ВСЕІНДІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ.

ДЕЛЬГІ, 30. III. ПАТ. Виконавчий комітет парляменту ухвалив учора постанову у справі створення всеіндійської федерації та одноголосно ухвалив резолюцію у справах конституційних.

ЯК ПРАЦЮЮТЬ РОБІТНИКИ В КОПАЛЬНЯХ ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ.

ПАРИЖ. 30. III. ПАТ. В сьогоднішньому щоденику „Лє Журналь" оповідає Ґео Льондос свою розмову з інж. Батлявичем, що працював до недавна у великому вугляному підприємстві у Сталінграді, який недавно втік із своєю дружиною до Румунії. Перед 1931 р. робітники працювали в копальнях згори устійнене число годин і були зобовязані кожного місяця постачати означену кількість вугля. Якщо при кінці місяця виявилося, що добули меншу кількість вугля від тої яку передбачували в тому місяці, — робітникам врізували платні рівномірно до невиконання пляну. Від 1931 р. приноровлюють інші методи. За виконання праці відповідає адміністрація копальні. Якщо кількість вугля нижча від передбаченої в тому місяці, робітники не одержують ніякої платні до хвилини вирівнання „відсталости". Ці умовини роблять невиносимим робітниче життя. Робітники не мають означеного часу на обід і вертають до дому дуже пізно, що шкодить їхньому здоровлю. Донецький Басейн спровадив недавно безробітних робітників із німецької Рурської области, але німецькі робітники не можуть працювати в таких умовинах у копальнях Радянського Союзу й виїхали назад у Німеччину.

Дрібні вістки.

Торговельний італійсько-австрійський договір, що його підпишуть незабаром, передбачує низку полекш для австрійського вивозу до Італії зокрема дерева до 30.000 ваґонів.

Керманич Гаймвери кн. Штаремберг попав у фінансові трудноші; його довги сягають 3.000.000 шилінгів. Частину свого майна мусітиме він продати на покриття довгів.

Німецький уряд приняв запрошення англійського уряду на конференцію у справі наддунайської федерації.

Австрійська урядова агенція опрокидує поголоску про поїздку австрійських міністрів до Берліна у справі преференційних мит.

Румунський уряд розвязав радикальну антисемітську організацію „Залізна гвардія".

6. квітня Тардіє виголосить промову на бенкеті; ця промова має бути початком передвиборчої пропаганди. Вибори можуть відбутися 1. травня.

В Атенах оголосили комунікат, що створення концентраційного уряду не вдалося тому, що роялістична партія відмовилася від участи в ньому.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Повалена величина.

Буває нераз так:

Цілі століття клоняться перед кимсь чи перед чимсь і нараз — кришка. Перестануть.

Не тільки перестануть, але ще й сміються зі своїх попередників:

— Чорт зна що видумували! Мірноту генієм зробили і вірили в те...

Бувало так з вождами, поетами, політиками, а навіть з божками.

Адже всім нам відомо, як давні русичі на горе українським музеям почали одного дня нищити всіх Перунів, Світовидів, Лад, Марен і т. п. Стрибогів.

Але це буває тільки тоді, як появиться хтось направду великий, направду геніяльний і одним махом руки, пера чи меча розторощить несправедливо признаного ідола.

Геній появляється рідко, тому й такі випадки не трапляються кожного дня, року, чи навіть століття. В першім (во-сьмім!) століттї — раз, у пятім — два, а там... ну... припустім у двацятім.

І хто зна, чи й у двацятім щонебудь скоїлось би таке, якби не „Нові Шляхи" і не Юліян Опільський.

А так — маємо.

В останнім числі цього журналу дістав Ґете (маленький німецький геній) від Опільського (великого українського генія) таку порцію, що якби був дожив, то був би не пережив. Щоправда автор, після деяких вагань, признає Ґетому риску геніяльности в писанні віршів і иншої легкої літератури, але коли йде про його світогляд, то Ґете не видержує критики. Він просто „скрайний консерватист і філістер", що вважає революціонерів за „гниле кодло, нездібне робити добра". (Видно і в Німеччині мусіли тоді бути подібні „революціонери" як у нас!).

Ґете, хоч і силач і знайомий визначного полководця Наполеона (здається теж перехваленого!) боявся революції, як чорт свяченої води. Яка шкода, що він не жив у наших часах і до того у Львові! Був би дістав революційний вишкіл у „Нових Шляхах" і раз на все позбувся би панічного „страху перед невідомим". Адже тут неодин, що тремтів усіми фібрами штанів перед революцією, за одну ніч (читай: один гонорар) став барикадним войовником рреволюції і передовиком трудящих мас пролетарського походження.

Як інакше виглядалаб тоді і ціла творчість Ґетого!

Замість гнило-буржуазної історії про Германа і Доротею, чи солодкавого „Фавста" — був би дав кілька порнографічних повістей з історичною закраскою, з типами справжніх революціонерів у роді „Танечниці з Пібасту".

А так — лежиш, старий філістре з Ваймару, на лопатках і вже ніяка сила не піднесе тебе на давний педестал.

Хіба що революційний критик з „Нових Шляхів" пригадає собі часи, коли славився своїм шляхецьким родом і з клясової солідарности простягне шляхтичеві Ґетому помічну руку.

Галактіон Чіпка."

ОСТАННІ ВІСТИ

НАРАДА 4 ПРЕМІЄРІВ.

Аг. „Іскра" повідомляє, що в Спалі на запрошення през. Мосціцького були у вівторок проф. Бартель, прем. Пристор, маршал Світальський та Славек. Президент нараджувався з ними. Пристор просив президента, щоби на будуче що якийсь час відбувалися такі розмови з тими людьми, до яких президент має довіря, бо їм по черзі віддавав премієрство.

На пленарному засіданні клюбу ББ. 1. квітня гол. Славек пояснить задля чого скликано конференцію 4 бувш. премієрів і рівночасно заповість, що конференції відбуватимуться що якийсь час не лише в повищому складі, а теж із представниками госп. світа.

МАЙЖЕ МІЛІОН ЗОЛ. НА ЛЬВІВСЬКІ ТЕАТРИ.

На засіданні театральної комісії у Львові ухвалили для драми 300 тис. зол. Громада перебирає на себе частину видатків на технічний персонал і заплату комірного за Театр „Ріжнородностей" у висоті 79 тис. зол. Для т-ва любителів музики й опери ухвалила театр. комісія на 1932/3 р. 350 тис. зол., а крім того за грудень і березень мин. бюджетового року 18 тис. зол., яких громада досі не виплатила.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИВСТВА КОМ. ЧЕХОВСЬКОГО.

У справі вбивства ком. Чеховського у слідстві бере участь гол. командант поліції Пйонткевич. Польські часописи твердять, що слідство пішло в іншому напрямі, завдяки новим інформаціям. Коли ті інформації потвердяться, доведуть до устійнення мотивів убивства та викриття вбивників. Учора пополудні шукала поліція патрони вистріленої кулі, бо після вбивства наслідком снігу годі було її віднайти.

ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 30. III. ПАТ. „Матен" повідомляє, що промова, яку Тардіє виголосить на банкеті 6. квітня буде початком виборчої кампанії. Вибори відбудуться 1. травня.

ПОМЕР ПРОВІДНИК ІТАЛ. СОЦІЯЛІСТІВ.

У Парижі помер на запалення легенів провідник італійських соціялістів Тураті. Покійний 31 літ був послом до італійського сойму. Після фашистівського перевороту виемігрував до Парижа, де брав чинну участь у політичному житті.

ПОЖЕЖА В ФІЛЬМ. АТЕЛІЄ.

БІЛГОРОД, 30. III. ПАТ. У Загребі в фільмовім ателіє „Старфільм" вибухнула нічю пожежа. Фільми експльодували. Наслідком вибуху завалилися сходи 4 пов. камениці. Люди вискакували вікнами. Досі нарахували 29 ранених і 4 вбитих.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8 87 00—8 87 50, канадійський долар 7 85 00—7 90 00, чеська корона 0 26 50—0 26 75, австрійський шилінґ 1 05 00 1 10 00, румун. лей 0 05 00 0 05 50, французький франк 0 34 80 0 35 10, швайцарський франк 1 73 00—1 73 50, фунт штерлінґів 33 20 00—33 60 00, радянський червінець 0 00—0 00, німецька марка 2 12 50—2 12 66.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 792-?

— **Овочеві щепи** замовляти: А. Терпиляк — садівничо-огородниче заведення в Залукві, почта Галич. Ціна від 0.50—2.50 зол. за 1 штуку. Жадайте цінників. 21—21

— **Продовжуємо продаж книжок** по знижених цінах до кінця квітня. Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові Ринок 10, Книгарня Т-ва „Просвіти" у Львові вул. Руська 1, Книгарня „Рідної Школи" у Львові вул. Сикстуська 20, Українська Книгарня й Антикварня у Львові, вул. Рутовського 22. 1624 1—4

— **Мистецтво Львова, IV.** виклад ред. М. Голубця на „Курсі провідництва по Львові" влаштованому туристично-краєзнавчим Т-вом „Плай" відбудеться у пятницю, 1. квітня ц. р. в год. 18. у салі шкіл УПТ, при вул. Мохнацького 12.

— **Засідання Історичної Секції Наукового Т-ва ім. Шевченка** у Львові відбудеться в суботу 9. квітня 1932 в 19 год. вечором з таким дневним порядком: 1. Відчитання протоколу, 2. Іменування нових дійсних членів, 3. Перевибір Президії Секції. 4. Eventualia. — **М. Кордуба**, директор; **І. Крипякевич**, секретар.

— **Заклик.** Приготовляючи до друку бібліографію українських перекладів із Ґете, прошу отсих перекладачів подати мені свої справжні імена й прізвища: 1) **Бурлака** (збірка „На бистрих хвилях", Віденъ 1905), 2) **Непідписаний** („Громадський Голос" 1913 р., переклад „Легенди"), 3) **І. Г.** („Літературно-Науковий Вістник" 1929, кн. 12), 4) **В. Мн.** („Дзвони" 1932, ч. 3). — **Вол. Дорошенко**, Львів, Чарнецького 24.

— **Загальні (установчі) Збори львівської філії Союзу Українок.** Як нас повідомляють, в найближчу неділю, тобто 3. квітня ц. р. відбудуться перші Загальні Збори (т. зв. установчі) львівської філії Союзу Українок. Завданням філії буде перевести організацію українського жіноцтва на терені міста Львова і львівського повіту. В минулих роках це завдання сповняло Матірне Товариство Союзу Українок. Одначе в останіх роках, в міру як організаційна сітка Філій і Кружків С. У. ставала щораз густіша, централя мусіла присвятити цілу свою увагу краєві так, що львівське жіноцтво було позбавлене своєї організації. Цю велику прогалину має тепер заповнити нова філія. Вона повинна у скорому часі згуртувати загал львівського жіноцтва і притягнути його до громадської праці, а опісля повести енергійну працю над національним і громадянським освідомленням жіноцтва львівського повіту. Не сумніваємося, що львівське жіноцтво візьме численну участь в загальних зборах філії С. У. Збори відбудуться в год. 5-ій попол. в домівці С. У. (вул. Підвалля ч. 7).

— **Із краєвої хроніки.** Бойкот електрики в Луцьку почався 29. ц. м. згідно з нашою вісткою в попередньому числі „Діла". — До львівської тюрми привезли із Пикулович, львівського повіту, братів 21-літнього Михайла та 15-літнього Осипа Брилинських. Осип ударом ножа вбив Осипа Павловського, що придержав у своїй загороді коня Брилинських. — Арештували склепаря магістрату Судової Вишні О. Гайзера під замітом грошевих зловживань і перевезли до перемиської тюрми. — Львівський суд звільнив від вини й кари любку вбитого в поліційній погоні бандита Вашкевича — Осипу Шостаківну.

— Недавно в „Ділі" була поміщена вістка про заходи незнаних людей викрасти дитину д-ра Соневицького у Дрогобичі. Вчора біля його мешкання знайшли анонім із погрозою смерти служниці Вишнівській. Поліція арештувала кілька осіб. — Відділ поліції увійшов у льокаль друкарні „Бібльос" у Львові й вигнав звідтіля друкарів, що від кількох днів вели італійський страйк.

— **Пропала сахарина.** Повідомляють із Вильна: У складниці державних монополів у Вильні виявився брак 150 кг. сахарини з останнього транспорту вартости кілька тисяч золотих. Поліція шукає винуватців.

— **Напад на залізничого касієра.** У Лодзі на залізничого касієра Унівського напали в касі бандити. Він алярмовим дзвінком заалярмував поліцію. Поліція арештувала одного бандита; другий замкнув сітку безпеченства й обстрілював поліцію. Поліція вбила його.

— **Безробіття в Польщі.** 26. березня ц. р. було в Польщі 355,970 реєстр. безробітних, себто на 1.488 осіб більше як минулого тижня.

— **25-ліття німецької газети „Der Oberschlesische Kurier".** На латинські Великодні свята вийшло ювилейне число поважного німецького щоденника на Шлеську в Польщі (Королівська Гута к. Катовиць), „Дер Обершлезіше Курієр". Той часопис — консервативно-католицького напрямку — святкує 25-літні роковини свого іcнування. Ювилейне число представляється величаво: 66 сторінок, з численними ілюстраціями та з пребагатим, надзвичайно цікавим і вартісним змістом. Читач находить там не лише всесторонню історію німецького життя на Шлеську й у Польщі, але цілу низку статтей ідеольогічного, політичного, культурно-освітнього й господарського характеру, а самі імена авторів є запорукою високого рівня статтей. Сенатор проф. Пант звертає увагу у короткій передовій статті п. н. „Наша лінія", що свято того часопису є святом ідеї, яка остала завжди та сама й перетривала всі кризи й перевороти, ідеї християнської релігії і віри та тих моральних цінностей, які нерозривно з ними звязані. З нагоди ювилею того поважного німецького незалежного національного органу преси — прилучуємось і ми до щирих привітів.

— **Димісія всіх професорів університету в Білгороді.** На засіданні ради професорів білгородського університету ухвалили резолюцію з протестом проти нарушення автономії університету новим законом, який вирішує зредукувати 10 відс. платні професорів. Університет. сенат зголосив димісію всіх професорів університету.

— **Нападають на складниці харчів на Радянщині.** За повідомленням ПАТ з Москви на цілій території Радянського Союзу трапилися напади на складниці харчів. У Москві, перед будинком молочного та цукрового тресту зібралася юрба жінок, взяла приступом складниці й побила службовиків до крови. Кінна поліція розігнала жінок; чимало осіб ранених.

— **У пошукуванні дитини Ліндберга.** Повідомляють із Сан Люї: Місцева поліція переслухала мурина з гурту пачкарів алькоголю. Мурин візнав, що дитину Ліндберга вкрали тому, щоби примусити владу випустити на волю Аль Капона.

— **У кількох словах.** Воздухоплав „Граф Цепелін" повернув із подорожі до Півден. Америки і причалив у Фрідрігсгафен. — Один із двох японських старшин, що хотіли відбути лет Зединені Держави — Токіо, впав підчас проб із літаком і згинув. — 29. ц. м. було в Парижі 51 убитих і 218 ранених в автових випадках. — На вулиці Берліна осів без випадку літак, що мусів злетіти через хибу мотора. — В гуті „Август Тісен" в Есен розтоплений металь облив паляча Левандівського та спалив його на вугілля. — Летуни Бюсутро та Росі хочуть побити рекорд довжини лету в замкненій області Ле Брікса (10.372 км.) і вистартували на літаку Й. Ле Брікс із 7.200 л. бензини. — У Неаполі виставлять на продаж 100 львів, 6 тигрів, білі медведі та т. п. зі збанкротованого цирку Шнайдра.

З театру.

Театр „Ріжнородностей": „МЕЗАЛІЯНС", комедія Шова.

За кільканацять останніх літ, в яких педагогіка породила тисячі творів про нові методи виховання, сатира Шова не втратила ні дрібки на актуальности. Батьки й надалі лишаються найгіршими вихователями своїх дітей, які або родяться з їхніми хибами або дістають нові хиби характеру під впливом нудних родинних проповідей та живих прикладів у хаті.

„Мезаліянс" показує кілька таких веселих прикладів. Англійський льорд, що зумів опанувати цілу дику кольонію не всилі дати собі ради з розпещеним нервовим синком; великий купець і пропаґандист безплатних прилюдних читалень, увесь начинений цитатами із мудрих книжок доводить свою доньку до того, що вона затикає вуха перед його золотими думками. Одна рідня — клітка, де зачинені ріжного роду звірята кусають себе та пробують, кожне зокрема, перегризти та переломити ґрати, що відмежували їх від золотої свободи. Шов майстер від того, щоби підібрати людський звіринець із зразків усякої породи та мудрости.

На жаль, як у ріжних комедіях Шова, у „Мезаліянсі" пропадає для чужої авдиторії сила актуальних дотепів, що не втратили своєї гостроти для англійської публики. Їх треба би актуалізувати. Нпр. у дотичнім (до речі: зразковім) перекладі зовсім пропадає веселий ефект від слова „підштанці", повторюваного постійно при Шекспірі, Ібсені або Дарвіні, коли його передати скромненьким „трикотажі". Не вийшла теж у пєсі злобна сатира на польську спортовку, що для збереження слави свого роду вважає своїм національним обовязком шукати постійно безглуздої небезпеки.

Типи виведені артистами жили на сцені й розважували очі та вуха. **м. р.**

—o—

Кооперативний курс у Милованні.

КОНКУРС.

Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові влаштовує в сільсько-господарській школі в Милованні **8-тижневий курс кооперативного книговодства і діловодства** в часі від 9. V. — 30. VI. 1932. В програму курсу входить навчання організації, книговодства і діловодства споживчих, молочарських і кредитових кооператив, а також основ годівлі і кормлення домашніх звірят, пасічництва, ветеринарії та організації контролі молочности.

Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на 25 учасників під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мущини у віці від 16 до 35 літ, що покінчили народню школу.
2. Учасник платить за цілковите удержання із приміщенням у шкільному приюті за цілий курс 100 зол.
3. Кожний учасник має привезти із собою крім білля подушку, простирало, сінник, покровець, а також ложку, вилки, ніж, тарілку, мисочку і 1/2 л. горня.
4. Петенти, висилані кооперативами, мають першенство. Зголошеня на курс треба вносити найпізніше до 15. квітня ц. р. на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованні. п. Стриганці н/Дн. До зголошення треба залучити марки зо 1 зол. на відповідь.

Про приняття і день приїзду повідомить управа школи по 15. квітня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта".

—o—

Дописи.

ЛУЦЬК. (**Збори „Сільського Господаря"**). Дня 20. березня відбулися в салі Повітової Просвіти загальні збори Філії „Сільського Господаря" в Луцьку. Саля була виповнена делегатами кружків та кооператив, які є членами т-ва. Численність учасників зборів і поважний тон дискусії селян свідчать з одного боку про господарське освідомлення хліборобів, а з другої сторочи — про високу оцінку праці Філії „С. Г." в Луцьку. Не зважаючи на крізу та на градобиття, яке знищило селян переважно тих сіл, у яких істнують кружки, рада Філії величезним напруженням сил уліпшила положення Філії і заанґажувала до праці агронома, якого мусіла звільнити в попередньому році через брак засобів. Після справоздань голови Філії з діяльности за діловий рік, справоздання агронома інж. Жовнярчука та грошевого справоздання, а також відчитання звіту ревізії контрольної комісії, яка ствердила корисну працю ради й добрі вислідн її та запропонувала зборам ухвалити уступаючій раді абсолюторію і висловити подяку, розпочалася дискусія. І тут сталася річ, небачена ще на зборах луцької Філії. Групка інтеліґентів (4 особи на чолі з б. головою луцької „Просвіти") демагогічними виступами намагалася підірвати в селянства довіря до б. проводу Філії та гальмувати нараду. Одно їм удалося — вбити намарно біля двох годин часу й позбавити селян можливости належним способом обміркувати плян праці на ц. р. І більше нічого. Збори одноголосно приняли пропозицію контрольної комісії і зокрема висловили подяку голові Філії, п. В. Островському. До ради обрано: головою п. В. Островського, заст. голови п. Т. Залуцького, скарбником п. Ів. Телепка, секретаря п. С. Вишнівського, членами ради пп. Ліхтанського, Федорука й Бондарука П. Одноголосно збори приняли бюджет Філії на 1932 р. та намічений старою радою план праці. Як збори „Просвіти", так і „Сільського Господаря" стверджують сумний факт морального розкладу частини старшої інтеліґентської генерації, що колись стояла біля керми місцевого життя. На жаль, ця генерація, суспільно вмираючи, ще встигає заразити декого з молодших. Про це говорять дуже несмачні й тенденційні виступи молодого агронома п. П. Бондарука, що лише скінчив студії і шукає праці. Через такі двері кілька ідейна молодь не входила в суспільне життя. Після нового року Філія урухомила пасічничу секцію, яка вже доставляє своїм членам денатурований цукор для пчіл, а з 1. квітня відчиняє в домівці „Просвіти" землемірно-технічний відділ, який буде переводити роботи землемірні, меліораційні, будівельні, ріжні креслення, а також буде давати поради (членам „С. Г." безплатно). Ведення відділу Філія доручила своїм фаховим членам — інж. П. Голубовичеві, Ів. Федорукові, М. Бондарчукові й Т. Кушнірукові.

СЯНІК. (**Освітня праця й місцеві відносини**). Протягом осени і зими ц. р. відбувалися тут приступні наукові виклади наперемінну заходом Чит. „Просвіти", Кружка „Рідної Школи" і „Лемківщини". Всі ці Товариства проявляють збільшену активність та щораз більше заінтересовання серед громадянства. Загальні Збори Філії „Просвіти", що відбулися при кінці березня ц. р., зібрали значне число відпоручників поодиноких Читалень і то селян. Завдяки окремому урядовцеві, що провадить Філію, почала розвиватися просвітна діяльність серед дозрілого віком громадянства на Лемківщині під стягом „Просвіти". Подібно широку і плянову діяльність просвітну, але в користь молоді в области дошкільного і позашкільного виховання розвинула невтомна Старшина Кружка „Рідної Школи" у Сяноці. Вона приступила до основання діточих бібліотек і діточих садків, устроює ювилейні обходи „Рідної Школи" та удержує у Сяноці для шкільної молоді дуже гарну бібліотеку, зложену з около 500 книжок. Кооперативи в тут. повіті найшлися у дуже важких відносинах з причини великого боргования членам. Мимо того деякі з них беруться до будови власних домів. За їх приміром повинні піти Товариство „Український Дім" у Сяноці та приступити до будови власної, наразі невибагливої хати. Помагай Біг у добрім ділі! — Тутешнє громадянство, навіть деякі одиниці зпоміж інтеліґенції і то високо поставлені, не держаться клича „свій до свого". Забувають про те, що український купець, лікар чи адвокат повинні числити на підтримку своєї суспільности, для якої працюють. Атмосфера особистих відносин завмерла була, але тепер знова хвилюється. Треба усунути всякі причини, що її викликають та полагдити суспільні справи по громадянськи. Не треба трактувати товариства як приватні підприємства, тільки слід мати на увазі загальне добро. Ця думка знаходить у нас щораз більше зрозуміння, але поволі.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 30. III. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., яєць 3·60—3·70.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Четвер, 31. III. год. 7.30 веч „Севільський цирульник".

Пятниця, 1. IV. год. 7.30 „Дзяди" (вист. закуп.).

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 31. III. „Мезаліянс".

Пятниця, 1. IV. год. 7.30 „Щастя від завтра" (ціни попул.).

Кіна.

АПОЛЬО: „В раю" (Аня Ондра").

КАСІНО: „Над ранком" (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Плян „В".

ЛЕВ: „Дикі поля".

МАРУСЕНЬКА: „Плян „В".

МІРАЖ: „Роман із поручником" (Льоренс Тібет).

ОАЗА: „Маразу".

ПАН: „Під кураталею"(Власта Буріян).

ПАЛЯС: „Лідінка розводиться" (Ліліян Гарвей).

ПАСАЖ: нечинний.

СОНЦЕ: „Козацьке кохання" (на осн. Л. Толстого).

СТИЛЕВЕ: „Сірий дім", „Лаврі та Гарді".

УТІХА: „Пат і Паташон як волоцюги", „Сімба, король диких звірів".

ХИМЕРА: „Мароко" (Марлена Дітріх).

Програма радіо.

Субота, 2. IV. 1932.

Ляйпціг (259,3) 20.30 Веселий вечір. **Міляно** (331,4) 20.20 Легка музика. **Брно** (341,7) 20.00 Хор. **Льондон** (356,3) 21.45 Оперетка. **Гельсінґфорс** (368,1) 21.15 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 18.15 Пісні. **Букарешт** (394,2) 19.40 Опера. **Берлін** (419) 16.05 Концерт. **Рим** (441,2) 17.30 Пісні. **Лянґенберґ** (472,4) 20.00 Концерт. **Прага** (488,6) 18.25 Музика для молоді. **Брюселя** (509,3) 22.00 Концерт. **Відень** (517,2) 21.45 Танкова музика. **Рига** (525,4) 19.05 Веселий вечір. **Мінхен** (532,9) 18.35 Народні пісні. **Будапешт** (550,5) 17.30 Мадярські пісні. **Ленінград** (1000) 14.00 Хор. **Осльо** (1083) 22.15 Пісні. **Калюндборґ** (1153,8) 20.40 Пісоньки. **Москва** (1481) 14.30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 1. IV. 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 15.00 Грам. кружок. 15.20 Грам. кружок. 15.25, 15.50 Виклади для матуристів. 15.45 Грошева біржа. 16.10 Кутик недужих. 16.30 Грам. кружок. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 „Першеквітневі дотепи". 17.35 Пісні. 18.15 Концерт. 18.10 Листування. 19.30 Кутик жінок. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 Музична гутірка. 20.15 Концерт. 22.50 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.